

Granice privatnosti

Konzorcij obavještajnih službi pet država engleskog govornog područja, SAD, Ujedinjenog kraljevstva, Kanade, Australije i Novog Zelanda, zanimljivog naziva **Five Eyes**, donio je zajednički dokument pod nazivom "[Statement of Principles on Access to Evidence and Encryption](#) [1]". Po naslovu bi se reklo da ih muči enkripcija na Internetu jer ometa prikupljanje dokaza. Evo nekoliko naglasaka iz tog zanimljivog dokumenta koji nudi teze o kojima treba razmisliti.

Enkripciju koja se koristi radi zaštite osobnih, poslovnih i vladinih informacija također koriste i kriminalci i teroristi, kako bi izbjegli otkrivanje, onemogućili istrage i izbjegli sudske procese.

Ako se prisjetimo samih početaka Interneta, tada je vlada SAD nastojala spriječiti izvoz tehnologije za enkripciju i ograničiti veličinu SSL ključeva na 48 bita. Jer su takvu enkripciju mogli razbiti s tadašnjim računalima?

I sada slijedi zanimljiv naglasak: "Zakoni koji štite privatnost moraju spriječiti proizvoljno i nezakonito uplitanje, ali **privatnost nije apsolutna**. Tijela državne vlasti trebaju imati mogućnost pristupiti privatnim podacima kada im sud ili nezavisno tijelo to odobri u skladu s prihvaćenim zakonskim standardima. Baš kao što se po istim principima dozvoljava pretres stana, automobila i osobnih stvari."

Dakle privatnost nije apsolutna! Možda ni ljudska prava nisu apsolutna? Kamo će nas odvesti ovakva relativizacija vrijednosti koje smatramo temeljem demokratskih društava? Implicira se da kriminalci i teroristi krše pravila, pa za njih ta prava više ne vrijede. Ali što je s lojalnim građanima, čija je privatnost također ugrožena u tehnološki naprednom svijetu? Jesu li oni samo kolateralne žrtve?

Spomenuti dokument govori o pristupanju osobnim podacima ukoliko je to opravdano i potrebno za "nacionalnu sigurnost". Dozvoljeno je kršenje pravila ako to dopusti sud ili neki neki nezavisan "authority". Tu se misli na obavještajne agencije. Radi brzine kojom se stvari danas odvijaju, možda i ne treba čekati sudski nalog? U kolijevci demokracije možda postoje agencije koje su nezavisne, ali iz našeg domaćeg iskustva ovakve izjave izazivaju podsmijeh. Uz političko kadroviranje i obavještajno podzemlje podložno utjecaju moćnika iz sjene, gdje je tu nezavisnost i briga za dobrobit građana? Tko si tu uzima za pravo da procjenjuje kad je narušavanje privatnosti zakonito, a kad nezakonito? Da li im sama činjenica da su državna tijela daje monopol na ispravnost odluka i imunitet za kršenje zakona? Kod nas trenutno pratimo " aferu SMS", ali smo istovremeno svjedočili ispadu američkog predsjednika koji ne priznaje da međunaradni sud ima ovlasti nad američkom vojskom. Nećete suditi našim vojnicima za ratne zločine! Možete suditi Afrikancima i Balkancima! Reklo bi se da su jedino važni interesi i vojno-ekonomska moć onih koji odlučuju što je dozvoljeno a što nije.

Našim osobnim podacima raspolažu i komercijalne tvrtke, ali to nije tema ove priče. Ipak su autori spomenutog dokumenta obavještajci. Odgovor takvom pristupu dao je Bruce Schneier u svojoj knjizi "Klikni ovdje da bi pobio sve". Ne treba dozvoliti obavještajnoj zajednici da sama predlaže zakone koji se tiču svih nas. Oni kao da ne razumiju prirodu tehnike. Nije moguće učiniti sigurnim američke mreže a sve ostale ostaviti ranjivima za nadzor i napade. Tehnologija tako ne funkcionira. Ako poboljšamo sigurnost "naše" opreme, htjeli ili ne htjeli poboljšali smo i sigurnost "njihove". Ako želimo da njihove mreže budu otvorene za nadzor, ostavit ćemo ranjivima i naše. Treba donijeti načelnu odluku, kaže Schneier, da je **obrana važnija od napada**. Schneier ne vjeruje da će se time

onemogućiti prikupljanje dokaza protiv kriminalaca i terorista. Kao tehnološki razvijena zemlja, SAD može više izgubiti radi ranjivosti Interneta nego njezini protivnici. Isto tako, dobrobit od sigurnog Interneta je daleko veća od dobrobiti koju može donijeti nesiguran Internet. Tu se misli na uspjeh poslovanja i uspjeh demokratskih politika.

Čovjek je političko biće, zoon politikon. Oduvijek se udružuje u plemena, navijačke klubove, nacije, rase, religije... Svijet se od zore čovječanstva dijeli na "nas" i "njih". Mi smo, naravno, dobri dečki i uvijek u pravu. Oni su ovakvi ili onakvi, opasni su jer su drugačiji. Tu se krije bit ove i svih sličnih rasprava. Hoće li čovječanstvo uspjeti donijeti pravila koja su univerzalna, vrijede za sve homo sapiense na planeti, ili ćemo se i dalje rukovoditi parcijalnim interesima, donositi pravila koja se selektivno primjenjuju i mogu se kršiti kad nam je to u interesu. Internet je učinio velik korak prema univerzalizmu, ali svijetom još uvijek vladaju parcijalni interesi. Dapače, Internet treba iskoristiti da "naši" povećaju svoj utjecaj i bogatstvo.

Pitao sam domaće trgovce da li je otkriće ranjivosti Intelovih i AMD-ovih procesora smanjilo prodaju računala? Nije! Potražnja je tolika da s dolaskom novih modela procesora cijene starijih ne padaju značajno. Očigledno, više ne možemo bez Interneta, pa koliko košta da košta. Ne mislim tu samo na cijenu računala. Bit će da sam ja jedini koji je odlučio odgoditi nabavu novog računala dok ne pronađem neku spravu koja nije napravljena zato da bi me se s lakoćom pratilo. Zanimljiv je bio komentar jednog trgovca na moje raspitivanje. Ionako Microsoft prati svaki naš klik, zna kako i zašto koristimo računalo. To im, kao, omogućuje da ga bolje prilagode našim potrebama. Da ne bi! Kad sam mu odgovorio da zato ne koristim Windowse, nego Linux, imao je spreman odgovor. Ne preporučuje mi Linux, to je riskantno jer previše ljudi sudjeluje u razvoju. Oni mi, kao Microsoftov partner, ne mogu pomoći ako s Linuxom budem imao problema. Ako ipak želim Linux, onda neka odaberem distribuciju poput RedHata, jer ta tvrtka plaća Microsoftu korištenje patenata i podršku. Očito je prošao obuku za Microsoft partnera. Nasmijao sam se, obećao da ću rješavati probleme s Linuxom bez njihove pomoći.

Nedavno je objavljena vijest da je dostupan [Risc V](#). [2] procesor napravljen po otvorenim standardima, bez nedokumentiranih naredbi. Po BSD licenci. Zasad je to još skupa igračka, verzija za developere, ali u budućnosti možemo očekivati jeftinije, masovno proizvedene procesore i matične ploče, sposobne podržavati Linux.

Naučili smo da je privatnost relativna, da su ljudska prava relativna, pa moramo shvatiti i da je demokracija relativna i nesavršena. Njena je najveća mana u tome što ne funkcionira ako svatko od nas ne uključi mozak i ne zasuče rukave. Sve dok drugima prepuštamo da brinu o nama, morat ćemo uvijek nanovo otkrivati da se ti drugi prvo pobrinu za sebe. Zato bi trebalo podržati onu manjinu koja radi nešto što je u općem interesu.

Danas je situacija na Internetu takva da većinu našeg *bandwidtha*, koji plaćamo telekomima, troše reklame. Tekst stranice koji želimo pročitati okružen je agresivnim reklamama, slikama koje trepere, spotovima. U zadnje vrijeme reklame čak prekrivaju dio teksta koji se ne može pročitati. Ako kliknemo na X, reklama se ne zatvara, samo se umjesto nje pojavljuje druga. Te su reklame izabrane tako što nas profiliraju, znaju svaki naš klik. Kad me susjed zamolio da mu nešto potražim na Internetu, još su me mjesecima zatrpavali brojnim ponudama srodnih proizvoda. Otvorio sam, radoznalosti radi, profil na Facebooku, ponešto objavio. Brzo su me strpali u ladice, pa me bez pitanja uključuju u razne grupe koje propagiraju nešto što me zapravo ne zanima. Nude mi da podržim političke programe koji će tobože ispraviti društvene nepravde. Očito je da me nisu dobro profilirali, jer nisu shvatili da sam razvio imunitet na njihove marketinške igre.

Kad bi mi netko ponudio skuplji pristup Internetu, uz uvjet da ne dobijam reklame, odmah bi pristao. Do tada, zatrpavat će me praznim obećanjima i lažnim vijestima, nastojeći me uvući u svoje interesne sfere.

sub, 2018-10-13 20:41 - Aco Dmitrović **Kategorije:** [Kolumna](#) [3]

Vote: 5

Vaša ocjena: Nema Average: 5 (1 vote)

story_tag: [sigurnost](#) [4]

[privatnost](#) [5]

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr/node/1824>

Links

[1] <https://www.homeaffairs.gov.au/about/national-security/five-country-ministerial-2018/access-evidence-encryption>

[2] <https://www.techrepublic.com/article/hi-five-unleashed-the-first-linux-capable-risc-v-single-board-computer-is-here/>

[3] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/71>

[4] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/82>

[5] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/84>